

بهائیت در آذربایجان
(۱۳۲۰-۱۳۶۰)

www.ketab.ir

سرشناسه :

عنوان و نام پدیدآور:

مشخصات نشر:

مشخصات ظاهری:

فروست:

شابک:

وضعیت فهرست نویسی:

موضوع:

موضوع:

موضوع:

موضوع:

موضوع:

موضوع:

موضوع:

موضوع:

شناسه افزوده:

رده بندی کنگره:

رده بندی دیویی:

شماره کتابشناسی ملی:

حیدری، اص - ۱۳۴۵ -

بهاییت در آذربایجان (۱۳۳۰-۱۳۲۰) تألیف اصغر حیدری.

تهران: مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۹۸.

۴۶۴ ص.

مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۹۹

اسناد؛ ۸۷

۵۲۰۰۰ ریال: ۳-۹۷۸-۴۱۹-۹۷۸-۳

فیبا

بهاینگری -- ایران -- آذربایجان -- تاریخ -- ۱۳۶۰-۱۳۲۰

Bahai Faith-- Ira-- Azerbaijan-- History-- 1941-1981

بهاینگری -- ایران -- تاریخ -- ۱۳۵۷-۱۳۲۰

Bahai Faith-- Iran-- History-- 1941-1979

بهایان -- ایران -- آذربایجان -- تاریخ -- ۱۳۶۰-۱۳۲۰

Bahais-- Iran-- Azerbaijan-- History-- 1941-1981

آذربایجان -- تاریخ -- ۱۳۶۰-۱۳۲۰

Azerbaijan (Iran) -- History-- 1941-1981

مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی

BP ۳۳۰

۲۹۷/۵۶۴

۶۲۰۰۲۹

مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات

عنوان: بهائیت در آذربایجان (۱۳۶۰-۱۳۲۰)

تألیف: اصغر حیدری

نوبت چاپ: اول، زمستان ۱۳۸۰

شمارگان: ۱۰۰۰ قیمت: ۵۲۰۰۰ تومان

حروفچینی و لیتوگرافی: مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی

چاپ و صحافی: چاپخانه مرکز اسناد انقلاب اسلامی

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۱۹-۹۷۸-۳

ISBN: 978-964-419-978-3

کلیه حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است.

نشانی: تهران، خیابان شریعتی، نرسیده به میدان قدس، روبه‌روی پمپ بنزین اسدی، پلاک ۱۹۵۴،

مرکز اسناد انقلاب اسلامی. صندوق پستی ۱۹۳۹۵/۳۸۹۶ تلفن: ۲۲۲۱۱۱۹۴ تلفکس: ۲۲۲۱۱۱۷۴

www.irdc.ir

ارزیاب: دکتر صفاءالدین تبرائیان

فهرست مطالب

۹	 مقدمه
۱۱	 پیشگفتا
	بخش اول:
۱۵	 مدخل پژوهش
۱۷	 فصل اول: آشنایی با بهائیت
۱۷	 سید علی محمد باب و آغاز تاسیس مرام
۲۴	 رقابت دو جانشین: صبح اول و صبح الله
۲۸	 عبدالبهاء پیشوای سوم
۳۰	 شوقی افندی آخرین پیشوا
۳۲	 بیت‌العدل اعظم
۳۴	 توحید و الوهیت، قبله، نماز و... در بهائیت
۴۳	 بیگانگان حامی بهائیت
۵۱	 فصل دوم: نگاهی به بهائیت در دوره‌ی پهلوی
۵۱	 پهلوی اول و بهائیان
۵۵	 پهلوی دوم و بهائیان
	بخش دوم:
۶۷	 آذربایجان و بهائیت
۶۹	 فصل اول: نگاهی به تشکیلات بهائیت در آذربایجان
۶۹	 فعالیت بهائیان در آذربایجان

۷۲.....	مبارزه‌ی آیت‌الله‌العظمی بروجردی با بہائیت
۷۷.....	پیروی آذربایجان از آیت‌الله‌العظمی بروجردی در مبارزه با بہائیت
۸۳.....	نقشہ‌ی دہ سالہی بہائیت و خروش امام خمینی (رہ)
۸۷.....	انجمن حجتیہ و بہائیت
۹۰.....	گسترش فعالیت بہائیان در آذربایجان پس از تبعید حضرت امام
۹۸.....	سیسان، بزرگ‌ترین روستای بہائی نشین شمال غرب کشور
۱۰۹.....	گسترش بہائیت در سیسان و آزار و اذیت مسلمانان
۱۲۵.....	مقابله‌ی علما و مسلمانان با بہائیان سیسان
۱۳۸.....	انقلاب اسلامی و ریشہ‌کنی بہائیت از سیسان
۱۵۷.....	فصل دوم: مؤثر و فروپاشی
۱۵۷.....	بہائیان آذربایجان پس از پیروزی انقلاب اسلامی
۱۶۱.....	عاقبت برخی از رہبران، حفل روحانی بہائیان تبریز
۱۶۵.....	آمار بہائیان در ایران و آذربایجان، نحوه‌ی رفتار با آنان
۱۷۳.....	نتیجہ گیری
۱۷۵.....	گاہ شمار
۱۷۷.....	اسناد و تصاویر
۱۷۹.....	فہرست موضوعی اسناد
۴۳۱.....	کتابنامہ
۴۳۷.....	نمایہ

مقدمه

فعالیت و گسترش و افزایش فرقه‌ی سیاسی بهائیت در دوران پهلوی ابعاد سیاسی، اقتصادی و اجتماعی را در بر می‌گرفت. نفوذ بهائیت در ارکان حکومت پهلوی در عالی‌ترین سطح، که نخست‌وزیر و وزیر و حتی پزشک مخصوص شاه را نیز شامل می‌شد، این موقعیت را برای این فرقه‌ی ضالّه فراهم می‌آورد تا بدون مانع به تبلیغ مرام خود پرداخته و امکانات مادی و موقعیت‌های فراوانی را برای بهره‌داری و نفع خود ایجاد کنند.

ارتباط بهائیت و حکومت پهلوی از منظر دیگر هم قابل توجه است و آن پیوند فرقه‌ی بهائیت با صهیونیسم و اسرائیل غاصب بود. در حقیقت بهائیت به عنوان ستون پنجم اسرائیل در ایران در عرصه‌های مختلف فعال بود و از این رهگذر جریان‌های ثروت را به سرزمین‌های اشغالی سرازیر می‌کرد، ضمن اینکه فرقه‌ی بهائیت کارکردهای دیگر منجمله سیاسی، اجتماعی و فرهنگی هم داشت.

فرقه‌ی سیاسی بهائیت در اقصی نقاط ایران فعالیت داشت لیکن فعالیت آن در آذربایجان با توجه به تنوع اقوام ایرانی و موقعیت جغرافیایی و مذهبی اهمیت ویژه‌ای داشت. از این رو در این پژوهش اسنادی، فعالیت فرقه‌ی بهائیت در آذربایجان مورد بررسی قرار گرفته است. مرکز اسناد انقلاب اسلامی برای تبیین نقش این فرقه‌ی سیاسی در تاریخ معاصر ایران انجام این پژوهش اسنادی را در دستور کار خود قرار داده که اینک تقدیم حضور محققان و علاقمندان مباحث تاریخی می‌گردد.

این مرکز ضمن تقدیر از مؤلف محترم، از جناب آقای دکتر جواد منصوری، معاون سابق اطلاع‌رسانی و همچنین از زحمات همکاران محترم معاونت کتابخانه و اسناد و نیز همکاران مؤسسه‌ی فرهنگی هنری در به انجام رسیدن این اثر قدردانی می‌شود.

مرکز اسناد انقلاب اسلامی

www.ketab.ir